

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра освітології та психолого-педагогічних наук

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи

Наталія ВІННІКОВА

серпень 2023 року

ПРОГРАМА ПРАКТИКИ РОЗВИТОК НАУКОВОЇ ГАЛУЗІ

для аспірантів

спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

освітнього рівня третього (освітньо-наукового)

освітньо-наукової програми «Освітні, педагогічні науки»

Київ – 2023

Розробники:

Локшина О.І., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та психолого-педагогічних наук

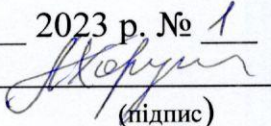
Проценко О.Б., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук

Викладачі:

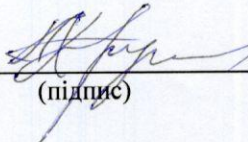
Локшина О.І., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедра освітології та психолого-педагогічних наук

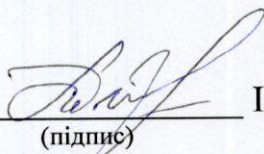
Проценко О.Б., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри комп'ютерних наук і математики

Протокол від 30.08 2023 р. № 1
Завідувач кафедри Людмила ХОРУЖА
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом науково-освітньої програми Освітні, педагогічні науки

30.08.2023 р.
Гарант освітньо-наукової програми Людмила ХОРУЖА
(підпис)

Робочу програму перевірено
30.08.2023 р.
Завідувач аспірантури, докторантури Ілона ТРИГУБ
(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
РОЗВИТОК НАУКОВОЇ ГАЛУЗІ		
Вид дисципліни	Обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	6 / 180, з них: Змістовий модуль «Методологія досліджень в галузі освіти» - 2/60; Змістовий модуль «Освітологія» - 2/60; Змістовий модуль «Компаративістика в сфері освіти» - 2/60	
Рік навчання	1,2	1,2
Семестр	1,2,3	1,2,3
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	3
Обсяг кредитів	6	6
Обсяг годин, в тому числі:	180	180
Аудиторні	48	24
Модульний контроль	12	-
Семестровий контроль	30	-
Самостійна робота	90	156
Форма семестрового контролю	Екзамен	
Змістовий модуль «Методологія досліджень в галузі освіти»		
Рік навчання	1	1
Семестр	1	1
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	1
Обсяг кредитів	2	2
Обсяг годин, в тому числі:	60	60
Аудиторні	16	8
Модульний контроль	4	-
Семестровий контроль	10	-
Самостійна робота	30	52
Змістовий модуль «Освітологія»		
Рік навчання	1	1
Семестр	2	2
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	1
Обсяг кредитів	2	2
Обсяг годин, в тому числі:	60	60
Аудиторні	16	8
Модульний контроль	4	-
Семестровий контроль	10	-
Самостійна робота	30	52
Змістовий модуль «Компаративістика в сфері освіти»		
Рік навчання	2	2
Семестр	3	3
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	1
Обсяг кредитів	2	2
Обсяг годин, в тому числі:	60	60
Аудиторні	16	8
Модульний контроль	4	-
Семестровий контроль	10	-
Самостійна робота	30	52

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета:

забезпечити теоретичну і практичну підготовку здобувачів наукового ступеня до виконання досліджень в сфері професійної освіти, формувати дослідницьку компетентність у молодих науковців; забезпечити поглиблену теоретичну підготовку щодо розуміння сфери освіти у її сталому розвитку та сприяти формуванню знань про здобутки та суперечності у теорії та практиці функціонування сучасних освітніх систем; розвиток професійної компетентності майбутніх педагогів на основі вивчення освітології як галузі міждисциплінарного наукового знання; сформування у аспірантів творчого світогляду про стан функціонування і тенденції розвитку освіти у зарубіжних країнах крізь призму

компаративістики в умовах інтеграції національної освіти в європейський та світовий освітній простори, набуття практичних навичок використовувати світові досягнення педагогіки та проводити наукові розвідки з використанням методології компаративних досліджень.

Завдання дисципліни відповідно до програмних (загальних і фахових) компетентностей

- проаналізувати закономірностей розвитку професійної освіти;
- ознайомити з актуальними проблемами розвитку професійної освіти; тематикою наукових досліджень;
- вивчити досвід наукової діяльності у галузі професійної освіти у світовому та вітчизняному науковому дискурсі;
- ознайомити слухачів з основами джерелознавства як системою знань про історичний розвиток науки;
- розкрити специфіку наукової інфраструктури в галузі Освіта/ Педагогіка;
- ознайомити із методами пошуку джерел наукової інформації;
- розвинути навички пошуку та верифікації наукових та фактографічних джерел у галузі філології;
- визначити завдання й принципи роботи наукометричних баз.
- удосконалювати в аспірантів уміння описувати джерела дослідження та оформлювати посилання в науковому тексті відповідно до сучасних вимог;
- поглиблення знань про особливості українського наукового стилю;
- формування стилістичної грамотності;
- розвиток навичок і внутрішньої потреби послуговуватися у сфері наукової діяльності нормативною українською мовою;
- формування вимогливості до якості мовностилістичного оформлення власної наукової продукції;
- ознайомлення з методами і прийомами роботи з українським науковим текстом;
- розвиток мовного чуття і мовного смаку;
- формування критичного ставлення до наукових текстів.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант виявляє здатність: узагальнювати досвід наукової діяльності у галузі професійної освіти у світовому та вітчизняному науковому дискурсі; розуміти онтологічні сутності основних категорій професійної освіти; впроваджувати компетентнісний підхід як теоретичну і практичну основу реалізації завдань професійної освіти

Програмні результати навчання:

Код	Значення програмного результату
PH 1	Здатність до критичного мислення, розуміння широкого кола філософсько-світоглядних питань, використання набутого особистісно-професійного досвіду для вирішення наукових та фахових завдань; аналізу міждисциплінарних явищ і процесів; реалізації власного аксіологічного та наукового потенціалу.
PH 2	Здатність до застосування методів наукового пізнання, проведення науково-дослідної діяльності, розробки та впровадження дослідницьких проєктів, здійснення наукового дослідження й інтерпретація його результатів, ефективного висвітлення, поширення знань щодо наукових досліджень.
PH 3	Здатність до розуміння та використання положень нормативно-правової бази сфери вищої освіти та дотримання норм наукової етики під час дослідницької діяльності.
PH 4	Використовувати зарубіжний досвід при реалізації завдань власного дослідження, використовувати іншомовні інформаційні ресурси, які знаходяться у відкритому доступі наукометричних баз, самостійно готувати наукові публікації до зарубіжних видань та брати участь у міжнародних наукових проєктах.
PH 5	Застосовувати знання іноземної мови для забезпечення ефективної професійної комунікації, презентувати та обговорювати результати досліджень державною та іноземними мовами, готувати апікаційні форми іноземною мовою; застосовувати іноземну мову в самоосвітній діяльності.
PH 9	Виявляти і формувати нові ідеї та актуальні наукові проблеми, здійснювати проєктування наукової роботи, визначати проблематику, гіпотезу, мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, складати робочий план теоретичного й експериментального дослідження у галузі освітніх, педагогічних наук.
PH 7	Вибудовувати алгоритм наукового дослідження у галузі освітніх, педагогічних наук, використовувати методологічні принципи наукового дослідження, організувати та проводити педагогічне спостереження і педагогічний експеримент, використовувати теоретичні та емпіричні методи наукового дослідження, визначати порядок проведення дослідження і його етапи.
PH 13	Здатність здійснювати різні види історико-педагогічного аналізу, адаптовувати та застосовувати ідеї видатних педагогів у сучасну педагогічну практику.
PH 14	Застосовувати сучасні педагогічні технології у неперервній педагогічній освіті; розробляти науково-методичний супровід професійної підготовки майбутніх фахівців.
PH 15	Розуміти особливості становлення особистості у процесі виховання і самовиховання та використовувати сучасні виховні системи й технології, реалізовувати ціннісно-смысловий підхід до виховання дітей і молоді.

4. Структура навчальної дисципліни Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт			
		Аудиторна:			
		Лекції	Семінари	Практичні	Самостійна робота
Змістовий модуль «Методологія досліджень в галузі освіти»					
Тема 1. Онтологічна сутність основних понять категорій професійної освіти як наукової галузі	10	2	1	-	7
Тема 2. Закони і закономірності професійної освіти як міждисциплінарної галузі знань	10	2	1	-	7
Тема 3. Науковий паспорт спеціальності як відображення її змісту та особливостей	12	2	2	-	8
Тема 4. Актуальні пріоритети наукових досліджень у галузі знань Освіта/Педагогіка	14	4	2		8
Модульний контроль	4				
Семестровий контроль	10				
Разом за модулем «Методологія досліджень в галузі освіти»	60	10	6	-	30
Змістовий модуль «Освітологія»					
Тема 1. Освітологія – витоки наукового напрямку	9	1		-	8
Тема 2. Сфера освіти як об'єкт міждисциплінарного наукового дослідження	2	1	1	-	
Тема 3. Загальна характеристика складових освітологічної підготовки: філософії, історії, соціології та культурології освіти.	4	1	1	-	2
Тема 4. Освіта як сегмент правового та економічного простору. Основні напрями освітньої політики та управління освітою	7	2	1	-	4
Тема 5. Освіта як соціальний інститут та проблемне поле культурології	4	1	1	-	2
Тема 6. Конкурентоспроможність освітніх систем	11	2	1	-	8
Тема 7. Проблема якості освіти та підготовки експертів у галузі освіти	9	2	1	-	6
Модульний контроль	4				
Семестровий контроль	10				
Разом за модулем «Освітологія»	60	10	6	-	30
Змістовий модуль «Компаративістика в сфері освіти»					
Тема 1. Компаративістика у сфері освіти як наука	7	1		-	6
Тема 2. Становлення і розвиток компаративістики в сфері освіти: глобальний і національний контексти	1	1		-	
Тема 3. Міжнародний вимір освітніх трансформацій в умовах глобалізації та європеїзації	4	1	1	-	2
Тема 4. Тенденції розвитку шкільної освіти	3	1		-	2
Тема 5. Тенденції розвитку вищої освіти: світовий вимір	4	1	1	-	2
Тема 6. Освіта дорослих: світовий вимір	10	1	1	-	8
Тема 7. Тенденції розвитку педагогічної освіти	3	2	1		-
Тема 8. Інновації в освіті зарубіжжя	5	2	1	-	2
Тема 9. Компаративна складова дисертаційного дослідження	9	-	1	-	8
Модульний контроль	4				
Семестровий контроль	10				
Разом за модулем «Компаративістика в сфері освіти»	60	10	6	-	30
Усього	180	48	30	-	90

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт			
		Аудиторна:			
		Лекції	Семінари	Практичні	Самостійна робота
Змістовий модуль «Методологія досліджень в галузі освіти»					
Тема 1. Онтологічна сутність основних понять категорій професійної освіти як наукової галузі	15	2	-	-	13
Тема 2. Закони і закономірності професійної освіти як міждисциплінарної галузі знань	15	-	2	-	13
Тема 3. Науковий паспорт спеціальності як відображення її змісту та особливостей	15	2	-	-	13
Тема 4. Актуальні пріоритети наукових досліджень у галузі знань Освіта/Педагогіка	15	-	2	-	13
Семестровий контроль	10				
Разом за змістовим модулем «Методологія досліджень в галузі освіти»	60	4	4	-	52
Змістовий модуль «Освітологія»					
Тема 1. Освітологія – витоки наукового напрямку	9	1		-	8
Тема 2. Сфера освіти як об'єкт наукового дослідження	2	1	1	-	
Тема 3. Поняття міждисциплінарного наукового знання	4	1	1	-	2
Тема 4. Загальна характеристика складових освітологічної підготовки: філософії, історії, соціології та культурології освіти.	6	1	1	-	4
Тема 5. Освіта як сегмент правового та економічного простору. Основні напрями освітньої політики та управління освітою	5	2	1	-	2
Тема 6. Освіта як соціальний інститут та проблемне поле культурології	10	1	1	-	8
Тема 7. Конкурентоспроможність освітніх систем	9	2	1	-	6
Тема 8. Проблема якості освіти та підготовки експертів у галузі освіти	2	1	1		
Модульний контроль	4				
Семестровий контроль	10				
Разом за модулем «Освітологія»	60	10	6	-	30
Змістовий модуль «Компаративістика в сфері освіти»					
Тема 1. Компаративістика у сфері освіти як наука	12	2		-	10
Тема 2. Становлення і розвиток компаративістики в сфері освіти: глобальний і національний контексти	-	-	-	-	-
Тема 3. Міжнародний вимір освітніх трансформацій в умовах глобалізації та європеїзації	6	2	-	-	4
Тема 4. Тенденції розвитку шкільної освіти	4	-	-	-	4
Тема 5. Тенденції розвитку вищої освіти: світовий вимір	4	-	-	-	4
Тема 6. Освіта дорослих: світовий вимір	4	-	-	-	4
Тема 7. Тенденції розвитку педагогічної освіти	6	-	2		4
Тема 8. Інновації в освіті зарубіжжя	4	-	-	-	4
Тема 9. Компаративна складова дисертаційного дослідження	20	-	2	-	18
Семестровий контроль	10				
Разом за модулем «Компаративістика в сфері освіти»	60	4	4	-	52
Усього	180	12	12	-	156

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ «МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ» Тема 1. Вступ Онтологічна сутність основних категорій професійної освіти як наукової галузі

Історія виникнення інституту професій. Професійні функції фахівця. Характеристика і аналіз різних підходів до визначення вченими понять: «професія», «професіонал», «компетентність», «професійна діяльність», «готовність до професійної діяльності», «кар'єра» та інші. Глосарій наукових понять прийнятий в Україні.

Зв'язок теорії і методики професійної освіти з іншими науками. Характеристика основних факторів, які впливають на професійний розвиток: вікові зміни; система безперервної освіти; провідна професійно орієнтована діяльність.

Основні завдання професійної освіти як наукової галузі.

Основні поняття теми: «професія», «професіонал», «компетентність», «професійна діяльність», «готовність до професійної діяльності», «кар'єра».

Тема 2. Закони і закономірності професійної освіти як галузі знань

Вивчення законів і закономірностей - основа отримання нових знань, аналізу наукових теорій та педагогічних технологій.

Поняття закону у педагогіці. Характеристика базових законів, які впливають на розвиток теорії професійної освіти: циклічності у розвитку педагогічних теорій; природної, соціальної, культурологічної та технологічної обумовленості у розвитку педагогічних теорій; полісуб'єктності у розвитку педагогічних теорій; системної інтеграції та диференціації наукового знання у розвитку педагогічної теорії; багатомірних бінарностей у розвитку педагогічних теорій та інше.

Технологізація педагогічних теорій. Теорія компетентнісного підходу як теоретична і практична основа реалізації завдань професійної освіти.

Основні поняття теми: педагогічний закон; педагогічна закономірність; циклічність, полісуб'єктність, бінарність у розвитку педагогічних теорій.

Семінар 1. Феномен професії у категоріях науки. Закони і закономірності професійної освіти як міждисциплінарної галузі знань (для денної форми)

Семінар 1. Закони і закономірності професійної освіти як міждисциплінарної галузі знань (для заочної форми)

Тема 3. Науковий паспорт спеціальності як відображення її змісту та особливостей

Формула спеціальності та її класифікаційні ознаки. Аналіз видів та ознак сучасних наукових досліджень у галузі професійної педагогіки. Види теоретичних і прикладних наукових досліджень у галузі.

Формулювання теми наукового дослідження відповідно до актуальних проблем наукової галузі, зміст дослідження та способи реалізації наукового задуму. Обґрунтування доцільності проведення наукового дослідження, постановка задач для досягнення поставленої мети. Визначення об'єкта й предмета дослідження. Аналіз наукової літератури, ступеня вивчення проблеми вченими.

Основні поняття теми: формула спеціальності, види теоретичних та прикладних досліджень, напрями досліджень, науковий паспорт спеціальності.

Семінар 2. Науковий паспорт спеціальності як відображення її змісту та особливостей (для денної форми)

Тема 4. Актуальні пріоритети наукових досліджень у галузі знань Освіта/Педагогіка

Характеристика основних напрямів наукових досліджень у галузі знань Освіта/Педагогіка. Визначення актуальних пріоритетів наукових досліджень зі спеціалізації «Теорія та методика професійної освіти».

Основні поняття теми: напрями досліджень, науковий паспорт спеціальності.

Семінар 3. Актуальні пріоритети наукових досліджень з теорії та методики професійної освіти) (для денної форми)

Семінар 2. Актуальні пріоритети наукових досліджень з теорії та методики професійної освіти) (для заочної форми)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ «ОСВІТОЛОГІЯ»

Тема 1. Освітологія – витоки наукового напрямку

Становлення й розвиток едукології (edukology) у 50-60 рр. ХХ століття. Формування дослідницьких підструктур із проблем едукології у закладах вищої освіти у 70-80 рр. ХХ ст. Освіта як сфера цивілізаційного творення. Концепції «образованиеведення» та едукології на пострадянському просторі. Передумови виокремлення освітології в самостійний науковий напрям інтегрованого пізнання сфери освіти в Україні. Характеристика поняття «освітологія». Предметне поле й завдання освітології. Міждисциплінарний характер освітологічних досліджень, напрями освітологічних досліджень. Освітологія і формування сукупного інтелекту суспільства. Освіченість кожного як критерій освіченості суспільства. Характеристика поняття «Homo Educatus» Етапи розвитку освітології: філософський; емпіричного знання; визначення освітології як наукової дисципліни; розгортання прикладних освітологічних досліджень; системні дослідження в галузі освітології. Взаємозв'язок освітології з філософією, педагогікою, психологією, історією, соціологією, економікою освіти, антропологією, культурологією та освітньою політикою. Характеристика складових освітологічної підготовки.

Основні поняття теми: освіта, сфера освіти, едукологія, освітологія.

Тема 2. Сфера освіти як об'єкт наукового дослідження

Сфера освіти як об'єкт наукового дослідження. Трансформація поняття «освіта». Сфера освіти як цілісне динамічне утворення. Освітні парадигми та освітня практика. Синергетичні принципи освіти і науки. Поняття «система», «відкрита система», «освітня система». Типологія освітніх систем. Поняття «системна якість». Властивість емерджентності системи. Освітологія як системна теорія і практика освіти. Освітологічні засади дослідження тенденцій розвитку сфери освіти, її внутрішніх протиріч, механізмів прогресу, методів управління. Роль міждисциплінарних наукових досліджень для розвитку сфери освіти.

Основні поняття теми: об'єкт та предмет наукового дослідження, синергетична система, типологія освітніх систем, концепт.

Тема 3. Поняття міждисциплінарного наукового дослідження

Дисциплінарні, міждисциплінарні, мультидисциплінарні та трансдисциплінарні наукові дослідження. Міждисциплінарне наукове дослідження як процес і результат інтеграції різних галузей наукового знання. Ознаки міждисциплінарного наукового дослідження. Види та класифікації міждисциплінарних наукових досліджень. Фундаментальні та прикладні міждисциплінарні наукові дослідження. Теоретичне та експериментальне міждисциплінарне дослідження. Колективне міждисциплінарне дослідження. Вимоги до проведення міждисциплінарного наукового дослідження. Вибір об'єкту, предмету міждисциплінарного наукового дослідження. Формулювання мети та розробка програми міждисциплінарного наукового дослідження. Методологічні принципи

міждисциплінарного наукового дослідження. Забезпечення системного, комплексного, синергетичного та цілісного підходів у міждисциплінарному науковому дослідженні. Основні положення методології міждисциплінарного наукового дослідження. Міждисциплінарне дослідження як процес та результат інтегрованої наукової діяльності. Приклади міждисциплінарних досліджень

Основні поняття теми: міждисциплінарний підхід, міждисциплінарне знання, структура освітологічного знання, складові освітологічної підготовки, методологія наукового дослідження, методологія міждисциплінарного наукового дослідження, загальнонаукова методологія, конкретно наукова методологія.

Тема 4. Загальна характеристика складових освітологічної підготовки: філософії, історії, соціології та культурології освіти.

Освітологія як галузь міждисциплінарного наукового знання. Сутність поняття «міждисциплінарне наукове знання». Сутність поняття «освітологічна підготовка». Складові освітологічної підготовки. Філософія освіти. Розвиток філософії освіти в Україні. Історія освіти. Значення історії освіти для модернізації освітньої галузі. Соціологія освіти. Соціокультурні технології створення освітньо-соціокультурного простору розвитку людини. Гармонізація взаємовпливів суспільства та особистості засобами освіти.

Культурологія освіти. Сутність освіти як складової культури. Взаємозалежність та взаємозумовленість множинності культур і освітніх систем, що їх відображають.

Основні поняття теми: науковий тезаурус освітології, принципи освітології, етапи розвитку освітології.

Семінар 1. Сфера освіти як синергетична система. Загальна характеристика складових освітологічної підготовки: філософії, історії, соціології та культурології освіти (для денної форми навчання)

Тема 5. Освіта як сегмент правового та економічного простору. Основні напрями освітньої політики та управління освітою.

Освітня політика. Планування та прогнозування розвитку освіти. Освітнє право. Право на освіту та його гарантії. Правовідносини в галузі освіти. Управління освітою. Державно-громадське управління освітою. Сучасні напрями освітньої політики в умовах євроінтеграційних процесів. Економіка освіти. Економічні механізми розвитку освіти. Сфера освіти як самостійна галузь господарства, духовного виробництва та матеріального накопичення. Освіта як економічний феномен. Освіта як важливий фактор соціально-економічного зростання держави. Економічні механізми розвитку освіти. Застосування категорій ринкової економіки до освітніх систем. Сфера виробництва освітніх послуг. Особливості менеджменту та маркетингу в сфері освіти. Заклад освіти як суб'єкт господарювання. Підприємницька діяльність закладів освіти.

Освітні системи в умовах глобальної конкуренції.

Основні поняття теми: освітня політика, освітні системи, економіка освіти, глобалізація.

Семінар 2. Освіта як сегмент правового та економічного простору. Основні напрями освітньої політики та управління освітою. (для денної форми)

Тема 6. Освіта як соціальний інститут та проблемне поле культурології

Освіта як соціальний інститут. Взаємодія сфери освіти з іншими соціальними інститутами. Класифікація соціальних інститутів (організаційні й регулятивні), їх ознаки й призначення. Соціальна норма. Інваріантні характеристики соціальних інститутів. Соціальна

політика в сфері освіти. Соціальні суб'єкти – учасники освітнього процесу (на рівнях: індивідів, різних соціальних груп), їх потреби та відносини. Освіта як складова культури. Ціннісні орієнтири сучасного суспільства. Цінності академічної спільноти. Розвиток корпоративної культури.

Основні поняття теми: соціальний інститут; норма, соціальна норма, функції освіти, соціальна політика, соціальні суб'єкти, цінності.

Семінар 3. Освітологія як галузь міждисциплінарного наукового знання. Освіта в системі соціальних інститутів (для денної форми)

Семінар 1. Освіта в системі соціальних інститутів (для заочної форми)

Тема 7. Конкурентоспроможність освітніх систем

Аналіз поняття конкуренції та конкурентоспроможності освітніх систем. Визначення чинників глобальної конкуренції на ринку освітніх послуг. Характеристика освітньої статистики та глобальних рейтингів у сфері освіти. Основні засади підвищення конкурентоспроможності освіти в умовах формування глобальної економіки. Роль розвитку інтелектуального потенціалу суспільства для конкурентоспроможності освітніх систем. Роль освітології у формуванні інтелектуального потенціалу як чинника конкурентоспроможного суспільства. Критерії і показники вимірювання інтелектуального потенціалу суспільства. Сучасні методології вимірювання інтелектуального потенціалу суспільства. Чинники формування інтелектуального потенціалу суспільства: внутрішнє середовище (мікрофактор), зовнішнього середовища (макрофактор) та егофактор. Управління інтелектуальним потенціалом закладу освіти.

Національна система і національна рамка кваліфікацій. Забезпечення багатопрофільності університетської освіти як провідна умова конкурентоспроможності вищої школи. Методики оцінювання ефективності інноваційної політики закладу вищої освіти. Синтез освіти і науки. Випереджувальна функція освіти в розвитку якості людини, якості суспільного інтелекту, якості самої освітньої системи.

Основні поняття теми: конкуренція, конкурентоспроможність освітніх систем, освітні реформи, принципи еволюції освітніх систем, освітні інновації, гуманізація освіти, інтелектуальний потенціал, людський капітал.

Тема 8. Проблема якості освіти та підготовка експертів у галузі освіти

Проблема забезпечення якості освіти. Зовнішні та внутрішні чинники забезпечення якості освіти. Міжнародний стандарт якості освіти. Система європейських освітніх цінностей. Загальноосвітова практика оцінки якості освіти. Спеціалізовані акредитаційні агенції та їх функції. Основні характеристики європейської системи забезпечення якості освіти. Основні відмінності у формуванні української та європейської систем забезпечення якості вищої освіти.

Підготовка експертів у галузі освіти. Європейська мережа підготовки експертів освіти. Програми підготовки експертів освіти та форми їх реалізації.

Система забезпечення якості освіти в Україні. Зовнішня та внутрішня системи забезпечення якості освіти. Напрями наукової експертизи у галузі освіти. Установи, що забезпечують якість освіти в Україні. Підготовка експертів освіти в Київському Університеті імені Бориса Грінченка. Програми підготовки експертів освіти та форми їх реалізації.

Основні поняття: освіта; освітня система, якість освіти, система забезпечення якості освіти, експерт освіти, підготовка експертів освіти.

Семінар 2. Міжнародна освітня статистика та глобальні рейтинги у сфері освіти (для заочної форми)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ «КОМПАРАТИВІСТИКА В СФЕРІ ОСВІТИ»

Тема 1. Компаративістика у сфері освіти як наука

Термінологічне поле педагогічної компаративістики. Педагогічна компаративістика як наука та як навчальна дисципліна. Підходи до визначення предмета, мети і завдань педагогічної компаративістики. Функції педагогічної компаративістики. Міждисциплінарний характер педагогічної компаративістики. Методи компаративних досліджень в освіті. Місце педагогічної компаративістики у системі сучасних знань про освіту.

Основні поняття теми: компаративістика у сфері освіти/педагогічна компаративістика/порівняльна педагогіка, предмет, мета, завдання, методи, функції педагогічної компаративістики.

Тема 2. Становлення і розвиток компаративістики в сфері освіти: глобальний і національний контексти

Виникнення педагогічної компаративістики. Періодизація розвитку педагогічної компаративістики у баченні провідних зарубіжних та вітчизняних учених. Педагогічна компаративістика в умовах глобалізації. Роль і місце педагогічної компаративістики в країнах світу. Витоки педагогічної компаративістики в Україні. Професіоналізація педагогічної компаративістики в незалежній Україні.

Основні поняття теми: періодизація, професіоналізація, учений-компаративіст, наукова школа компаративістики.

Тема 3. Міжнародний вимір освітніх трансформацій в умовах глобалізації та європеїзації

Глобалізація, її позитивні і негативні наслідки. Поняття «глобалізація в освіті», діяльність міжнародних організацій (ЮНЕСКО, Рада Європи, Світовий Банк, Європейська Комісія, ОЕСР) з формування освітньої політики та світового освітнього простору. Поняття «європеїзація освіти», алгоритм та інструменти європеїзації освіти в Європі (програми розвитку освіти, міжнародні проекти). Ефективність/якість та справедливість/рівний доступ як ключова рамка функціонування освіти у світовому та європейському освітньому просторах.

Основні поняття теми: глобалізація, глобалізація в освіті, ЮНЕСКО, Рада Європи, Світовий Банк, Європейська Комісія, ОЕСР, європеїзація, європеїзація освіти, європейський освітній простір, ефективність/якість, справедливість/рівний доступ до освіти.

Тема 4. Тенденції розвитку шкільної освіти

Ефективність і справедливість в освіті як ключова рамка розвитку шкільної освіти у світі. Тенденція стандартизації освіти – причини виникнення. Генеза стандартів в освіті. Типи освітніх стандартів. Базові характеристики компетентності. Ключові компетентності. Періоди розвитку компетентнісної ідеї в освіті. Бачення ключових компетентностей провідними міжнародними організаціями. Актуалізація цінностей в освіті. Моделі європейського виміру в освіті ЄС і Ради Європи.

Основні поняття теми: тенденція, стандарт, стандартизація в освіті, компетентність, ключова компетентність, європейський вимір в освіті.

Тема 5. Тенденції розвитку вищої освіти: світовий вимір

Чинники розвитку вищої освіти у світі. Загальні тенденції розвитку вищої освіти: масовизація (причини, прояви, виклики), диверсифікація (рух вищої освіти від культиватора еліти суспільства до сфери підготовки працівників розумової праці в різноманітних галузях економіки, науки, культури, адміністрування – наукомістких галузей промисловості), універсалізація структури (бакалавр, магістр, доктор філософії), університетизація (мотиви, негативні наслідки), підвищення якості (університет світового класу), забезпечення якості вищої освіти – європейський вимір.

Основні поняття теми: вища освіта, масовизація, диверсифікація, універсалізація, університетизація, підвищення якості вищої освіти, європейський простір вищої освіти.

Семінар 1. Загальні тенденції розвитку вищої освіти. Перспективні інновації в освіті провідних країн зарубіжжя крізь призму дисертаційного дослідження (для денної форми)

Тема 6. Освіта дорослих: світовий вимір

Освіта дорослих: термінологічне поле. Положення освіти дорослих, Загальні тенденції розвитку освіти дорослих (розгалуження, урізноманітнення, трансформація), освіта дорослих як інструмент подолання наслідків індустріальної освіти, освіта дорослих: європейський контекст, освіта дорослих в Україні.

Основні поняття теми: освіта дорослих, розгалуження, урізноманітнення, трансформація освіти дорослих

Тема 7. Тенденції розвитку педагогічної освіти

Педагогічна освіта, стан вчительства у світі в умовах глобалізації, тенденції розвитку педагогічної освіти: світовий вимір (посилення орієнтації на університетську освіту, запровадження менторства вчителів-початківців), педагогічна освіта у провідних країнах зарубіжжя (США, ФРН, Франція, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії), педагогічна освіта в Європі: стан і тенденції розвитку.

Основні поняття теми: педагогічна освіта, індукція, менторство, структура педагогічної освіти, навчальний план педагогічної освіти.

Семінар 2. Академічна доброчесність та методи боротьби з плагіатом у зарубіжжі (для денної форми)

Семінар 1. Академічна доброчесність та методи боротьби з плагіатом у зарубіжжі (для заочної форми)

Тема 8. Інновації в освіті зарубіжжя

Відкрита освіта та відкриті освітні ресурси (витоки, трактування). Інновації в оцінюванні навчальних досягнень учнів та студентів (формувальне оцінювання, MATURA, портфолійне оцінювання (визначення, орієнтири для конструювання моделі формувального оцінювання), міжнародні порівняльні дослідження якості освіти). Підприємливість як нова філософія освіти ЄС та ключова компетентність.

Основні поняття теми: Інновація, відкрита освіта, відкриті освітні ресурси, формувальне оцінювання, MATURA, портфолійне оцінювання, міжнародні порівняльні дослідження якості освіти, підприємливість, підприємницька компетентність.

Тема 9. Компаративна складова дисертаційного дослідження

Актуальні ресурси міжнародних організацій для підготовки дисертаційного дослідження. Перспективні інновації в освіті провідних країн зарубіжжя крізь призму дисертаційного дослідження. Підготовка докторів філософії в Україні на засадах Закону України «Про вищу освіту» (2014) та в контексті Болонського процесу. Практика підготовки докторів філософії у деяких провідних країнах світу. Академічна доброчесність та методи боротьби з плагіатом у зарубіжжі. Дослідницькі гранти для PhD студентів.

Основні поняття теми: компаративна складова дисертації, академічна доброчесність, плагіат, дослідницький грант.

Семінар 3. Підготовка докторів філософії в Україні на засадах Закону України «Про вищу освіту» в контексті Болонського процесу. Практика підготовки докторів

філософії у деяких провідних країнах світу. Дослідницькі гранти для PhD студентів (для денної форми)

Семинар 2. Дослідницькі гранти для PhD студентів (для заочної форми)

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів (денна форма)

Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Змістовий модуль «Методологія досліджень в галузі освіти»		Змістовий модуль «Освітологія»		Змістовий модуль «Компаративістика в сфері освіти»	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	5	5	5	5	5	5
Відвідування семінарських занять	1	3	3	3	3	3	3
Робота на семінарському занятті	10	3	30	3	30	3	30
Модульна контрольна робота	25	2	50	2	50	2	50
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	3	15	3	15
Разом		-	103	-	103	-	103
Коефіцієнт		103:60=1,72		103:60=1,72		103:60=1,72	
Іспит		40 балів					
Загальний бал		100					

Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів (заочна форма)

Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Змістовий модуль «Методологія досліджень в галузі освіти»		Змістовий модуль «Освітологія»		Змістовий модуль «Компаративістика в сфері освіти»	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	2	2
Відвідування семінарських занять	1	2	2	2	2	2	2
Робота на семінарському занятті	10	2	20	2	2	2	2
Виконання завдань для самостійної роботи	5	7	35	7	35	7	35
Підготовка реферату	15	1	15	1	15	1	15
Разом			74		74		74
Коефіцієнт		74 : 60 = 1,24		74 : 60 = 1,24		74 : 60 = 1,24	
Іспит		40 балів					
Загальний бал		100					

6.2. Завдання для самостійної роботи

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ «МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ»

Тема 1. Аналіз тематики досліджень у теорії і методиці професійної освіти

1. Визначить за ступенем наукового інтересу дослідників найбільш актуальну наукову тематику дисертаційних досліджень за напрямками (робота у дослідницьких групах).

2. Зазначте професійні сфери, які найчастіше досліджуються науковцями у дисертаціях.

3. Проаналізуйте науковий апарат досліджень з професійної освіти.

4. Визначить своє оцінне ставлення до сутності та актуальності мети, завдань, об'єкту та предмету досліджень.

5. Характеристика понять «готовність», «педагогічні умови», «компетентність», «змістово-технологічне забезпечення» як основи проблемного поля дисертаційних досліджень.

6. Користуючись ресурсами Бібліотеки Університету, відберіть автореферати дисертацій, які дотичні за проблематикою темі Вашого наукового дослідження.

7. Обґрунтуйте тему Вашого дисертаційного дослідження, її актуальність, ступінь наукової новизни.

Тема 2. Компаративний аналіз дисертаційних досліджень з теорії і методики професійної освіти

1. Європейські стратегії розвитку професійної освіти.

2. Проаналізуйте науковий апарат, відібраних у Бібліотеці Університету, авторефератів, які стосуються порівняльних аспектів професійної освіти.

3. Розкрийте специфіку виконання компаративних наукових досліджень з професійної освіти.

4. Визначте питання зарубіжного досвіду професійної освіти відповідно до тематики вашого дисертаційного дослідження.

5. Охарактеризуйте методи дослідження, які будуть необхідні для реалізації наукового задуму Вашої дисертаційної роботи.

Тема 3. Дисертаційні дослідження з теорії та методики професійної освіти

1. Проаналізуйте наукові доробки дослідників у галузі теорії і методики професійної освіти, які дозволять підготувати власне обґрунтування обраної наукової теми.

2. Визначення наукової новизни дослідження як показник його актуальності та теоретичної значущості. Структура наукової новизни Дисертації.

3. Розкрийте особливості побудови структури власного дослідження відповідно до обраної теми.

4. Користуючись ресурсами Бібліотеки Університету, відберіть наукові джерела, які необхідні для визначення теоретичних засад дослідження.

5. Скласти глосарій основних наукових понять власного педагогічного дослідження.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ «ОСВІТОЛОГІЯ»

Тема 1. Освітологія – витоки наукового напрямку

1. Дослідити та відібрати тематику наукових досліджень з освітології із переліку дисертаційних досліджень за останні 10 років. Результати систематизувати та подати у вигляді таблиці.

2. На основі опрацювання наукової літератури охарактеризувати спільне та відмінне між об'єктом і предметом дослідження освітології та педагогіки, освітології та філософії освіти. Результати представити у вигляді таблиці.

Тема 2. Сфера освіти як об'єкт наукового дослідження

1. На основі опрацювання наукової літератури здійснити аналіз та класифікацію визначень поняття «освіта», що зустрічаються в науково-педагогічній літературі. Результати подати у вигляді таблиці. Висновки обґрунтувати.

Тема 3. Поняття міждисциплінарного наукового дослідження

1. На основі опрацювання наукової літератури за темою проаналізувати ознаки, види і класифікації міждисциплінарних досліджень та скласти інтелект-карту «Міждисциплінарне наукове дослідження».

2. Обґрунтувати міждисциплінарне дослідження як процес та результат інтегрованої наукової діяльності, навести приклади міждисциплінарних досліджень. Оформити результати у вигляді таблиці.

Тема 4. Загальна характеристика складових освітологічної підготовки: філософії, історії, соціології та культурології освіти.

1. На основі опрацювання наукової літератури проаналізувати наукові праці українських дослідників та на їх основі визначити й обґрунтувати, які дисципліни чи наукові напрями варто додати в структуру освітологічної підготовки. Відповідь обґрунтувати.

Тема 5. Освіта як сегмент правового та економічного простору. Основні напрями освітньої політики та управління освітою.

1. Розкрити зміст основних понять теми. Скласти глосарій.
2. На основі опрацювання наукової літератури визначити методи підвищення конкурентоспроможності закладу освіти. Результати представити у вигляді таблиці або презентації, висновки обґрунтувати;

Тема 6. Освіта як соціальний інститут та проблемне поле культурології

1. Розкрити зміст основних понять теми.
2. На основі опрацювання наукової літератури надати визначення поняттю «цінність» та «академічна цінність». Результати дослідження оформити у вигляді таблиці.

Тема 7. Конкурентоспроможність освітніх систем

1. Проаналізувати один зі світових рейтингів в галузі освіти (вибір за бажанням).
2. Проаналізувати один з вітчизняних рейтингів в галузі освіти (вибір за бажанням).
3. Узагальнити результати і подати у вигляді таблиці або презентації.

Тема 7. Проблема якості освіти та підготовки експертів у галузі освіти

1. Дослідити систему забезпечення якості освіти в Україні та зробити компаративний аналіз системи забезпечення якості освіти в Україні та однією з країн-членів ЄС. Результати подати у вигляді таблиці або презентації; обґрунтувати висновки та узагальнення.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ «КОМПАРАТИВІСТИКА В СФЕРІ ОСВІТИ»

Тема 1. Компаративістика у сфері освіти як галузь наук про освіту

1. Аналіз наукового апарату освітньої компаративістики.
2. Опис Міжнародної стандартної класифікації освіти 2011 року.

Тема 2. Освіта в країнах зарубіжжя та освітні трансформації в умовах глобалізації та європеїзації

1. Опис Європейської довідкової рамки ключових компетентностей для навчання протягом життя та порівняння з переліком ключових компетентностей, визначених на законодавчому рівні в Україні.
2. Опис Європейського мовного портфеля.
3. Характеристика міжнародних порівняльних досліджень якості знань учнів/студентів як інструменту забезпечення якості освіти.
4. Характеристика інструментів забезпечення якості вищої освіти в європейському та світовому освітніх просторах.
5. Міжнародні рейтинги університетів.

Тема 3. Дослідницькі орієнтири педагогічної компаративістики

1. Сформувати е-бази міжнародних організацій, які опікуються освітою у світі.

6.3. Критерії оцінювання рівня виконання завдань для самостійної роботи:

Кількість балів	Критерії оцінювання
4-5	Відповіді (усні / письмові) / виконані завдання виявляють ґрунтовні знання матеріалу; повноту розкриття теми; логіку та чіткість формулювань; переконливість аргументацій.
2-3	Відповіді (усні / письмові) / виконані завдання виявляють досить міцні знання матеріалу, але містять деякі неточності або помилки (не більше 3); є недостатньо повними щодо розкриття теми; не всі формулювання вирізняються логікою і чіткістю; аргументації недостатньо переконливі.
0-1	Відповіді (усні / письмові) / виконані завдання виявляють поверхові знання матеріалу, містять чимало суттєвих неточностей і помилок (більше 3); вирізняються алогізмом та непереконливістю аргументацій.

6.4. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль проводиться у формі модульної контрольної роботи з урахуванням уніфікованої системи оцінювання навчальних досягнень аспірантів.

Критерії оцінювання модульного контролю наведено у таблиці.

Кількість балів	Критерії оцінювання
23-25 балів	Аспірант проявив глибокі систематичні знання даної теми, навів приклади, на переважну більшість питань дав правильну відповідь, допущені помилки є незначними.
19-22	Аспірант визначає структуру відповіді, допускає незначні помилки, що не впливають на загальний результат відповіді.
15-18	Аспірант орієнтується в питанні, проте не чітко формує структуру відповіді, допускає помилки, що порушують правильність відповіді.
10-14	Відповідь поверхнева, не змістовна.
7-9	Відповідь на примітивному рівні.
1-6	Аспірант не орієнтується в зазначеному питанні.

6.5. Форми проведення семестрового контролю

Семестровий контроль (іспит) проводиться у вигляді письмової роботи, що містить відповіді на екзаменаційного білету з усіх змістових модулів дисципліни «Розвиток наукової галузі».

Кількість балів	Критерії оцінювання відповіді
10	Повнота викладу основних положень і концепцій, доречне використання сучасної наукової термінології
10	Знання наукових джерел з проблеми дослідження
10	Вміння ілюструвати теоретичні міркування переконливими прикладами
10	Логіка та аргументація викладу
40	Разом

6.6. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю:

1. Розкрити онтологічну сутність основних категорій професійної освіти: професія, професіонал, компетентність, професійна діяльність.
2. Розкрити зв'язок теорії і методики професійної освіти з іншими науками.
3. Охарактеризувати основні фактори, які впливають на професійний розвиток: вікові зміни, система безперервної освіти, провідна професійно-орієнтована діяльність.
4. З'ясувати основні завдання професійної освіти, як наукової галузі.
5. Розкрити сутність законів і закономірностей, як основ отримання нових знань, аналізу наукових теорій та педагогічних технологій.

6. Сформулювати поняття закону в педагогіці.
7. Охарактеризувати базові закони, які впливають на розвиток професійної освіти.
8. Охарактеризувати закон циклічності у розвитку педагогічних теорій.
9. Охарактеризувати закон системної інтеграції та диференціації наукового знання у розвитку педагогічної теорії.
10. Розкрити сутність компетентнісного підходу, як теоретичної і практичної основи реалізації завдань професійної освіти.
11. Навести формулу спеціальності та подати її класифікаційні ознаки.
12. Види та ознаки сучасних наукових досліджень у галузі професійної педагогіки.
13. Характеристика основних напрямів наукових досліджень у галузі педагогіки.
14. Актуальні пріоритети наукових досліджень зі спеціалізації “Теорія та методика професійної освіти”.
15. Показати зв’язок теорії і методики професійної освіти з іншими науками.
16. Закони і закономірності, як основа отримання нових знань та аналізу наукових теорій.
17. Розкрити сутність технологізації педагогічних теорій.
18. Структура наукового паспорту спеціальності.
19. Охарактеризувати професійні функції сучасного фахівця.
20. Охарактеризувати різні підходи до поняття “компетентність”.
21. Дефініційний аналіз поняття “готовність до професійної діяльності”.
22. Глосарій наукових понять, притаманних в Україні: структурні компоненти.
23. Охарактеризувати закон циклічності у розвитку педагогічних теорій.
24. Охарактеризувати закон природної, соціальної, культурологічної та технологічної обумовленості у розвитку педагогічних теорій.
25. Науковий паспорт спеціальності як відображення її змісту та особливостей.
26. Охарактеризувати методологію як систему знань та сукупності методів.
27. Розкрити сутність методології науки як вчення про організацію діяльності.
28. Методологія педагогіки: сутнісні характеристики.
29. Міждисциплінарний підхід у педагогічних дослідженнях.
30. Загальнонаукова методологія та методологія педагогіки: спільне та відмінне.
31. Навести історичні етапи становлення та розвитку освітології як наукового напрямку.
32. Сформулювати об’єкт та предмет освітології.
33. Провести дефініційний аналіз та класифікацію визначень поняття “освіта”.
34. Розкрити міждисциплінарний характер освітологічних досліджень.
35. Охарактеризувати етапи розвитку освітології: філософський, емпіричного знання, визначення освітології як наукової дисципліни; розгортання прикладних освітологічних досліджень, системні дослідження в галузі освітології.
36. Показати взаємозв’язок освітології з філософією, навести приклади.
37. Показати взаємозв’язок освітології з педагогікою, навести приклади.
38. Навести складові освітологічної підготовки.
39. Охарактеризувати сферу освіти як соціальний інститут. Навести приклади трансформації уявлень про освіту.
40. Сучасні освітні парадигми: сутність характеристики.
41. Синергетичні принципи освіти і науки.
42. Охарактеризувати поняття: “система”, “відкрита система”, “освітня система”.
43. Освітологічні засади дослідження тенденцій розвитку сфери освіти: внутрішні протиріччя, механізми прогресу, методи управління.
44. Охарактеризувати освітологію як галузь міждисциплінарного наукового знання.
45. Розкрити сутність поняття: “освітологічна підготовка”.
46. Філософія освіти як складова освітологічної підготовки. Розвиток філософії освіти в Україні.
47. Історія освіти як складова освітологічної підготовки. Значення історії освіти для модернізації освітньої галузі.

48. Соціологія освіти, як складова освітологічної підготовки. Соціокультурні технології створення освітньо-соціокультурного простору розвитку людини.
49. Культурологія освіти як складова освітологічної підготовки. Сутність освіти як складової культури.
50. Освітня політика: планування та прогнозування розвитку освіти.
51. Освітнє право. Правовідносини в галузі освіти.
52. Управління освітою. Розкрити особливості державно-громадського управління освітою.
53. Економіка освіти. Розкрити економічні механізми розвитку освіти.
54. Сутність та відмінності в дисциплінарних, міждисциплінарних, мультидисциплінарних та трансдисциплінарних дослідженнях.
55. Розкрити міждисциплінарне дослідження як процес і результат інтеграції різних галузей наукового знання.
56. Розкрити сутність методології як системи знань та сукупності методів.
57. Розкрити сутність та відмінності в фундаментальній, загальнонауковій та конкретнонауковій методології.
58. Охарактеризувати освіту як соціальний інститут.
59. Розкрити шляхи взаємодії сфери освіти з іншими соціальними інститутами.
60. Проаналізувати глобальні рейтинги у сфері освіти.
61. Компаративістика у сфері освіти як наука (мета, завдання, функції, методи).
62. Становлення і розвиток компаративістики в сфері освіти: глобальний контекст.
63. Становлення і розвиток компаративістики в сфері освіти в Україні
64. Провідні компаративісти та їх вплив на методологію компаративістики в освіті.
65. Глобалізація та європеїзація в освіті.
66. Стратегічні орієнтири (програми) міжнародних організацій (ООН, ЮНЕСКО, ОЕСР, ЄС, Рада Європи) у сфері освіти.
67. Глобальний рух на чолі з ЮНЕСКО «Освіта для всіх» (Education For All).
68. Глобальний рух на чолі з ООН «Цілі розвитку тисячоліття» (Millennium Development Goals). Ціль 2 «Забезпечення універсальною початковою освітою».
69. Глобальний рух на чолі з ООН «Цілі сталого розвитку» (Sustainable Development Goals). Ціль 4 «Якісна освіта».
70. Міжнародна стандартна класифікація освіти ЮНЕСКО (2011)
71. Європейська довідкова рамка ключових компетентностей для навчання впродовж життя (2018)
72. Рамка підприємницької компетентності (EntreComp: The Entrepreneurship Competence Framework).
73. Рамка цифрової компетентності DigComp.
74. Європейська рамка кваліфікацій (European Qualifications Framework).
75. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти (Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment). Болонський процес. Україна і Болонський процес.
76. Європейський простір вищої освіти (European Higher Education Area (EHEA)).
77. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG)) (2015).
78. Туринський процес і професійно-технічна освіта.
79. Тенденції розвитку шкільної освіти: світ, Європа і Україна.
80. Тенденції розвитку вищої освіти: світовий вимір.
81. Освіта дорослих: глобальні тенденції.
82. Тенденції розвитку педагогічної освіти.
83. Професійно-технічна освіта: тенденції розвитку.

84. PISA. Україна та PISA 2018.
 85. TIMSS Україна і TIMSS.
 86. PIRLS.
 87. Інновації в оцінюванні навчальних досягнень: формувальне оцінювання, портфолієне оцінювання, MATURA.
 88. Практика підготовки докторів філософії у деяких провідних країнах світу.
 89. Академічна доброчесність та методи боротьби з плагіатом у зарубіжжі.

6.7. Оцінювання освітніх досягнень аспірантів за системою ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання - незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Рекомендовані джерела

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ «АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Основна література:

- Братко М. Управління професійною підготовкою фахівців в освітньому середовищі університетського коледжу: Теорія і практика: монографія /М.В.Братко.- Кам'янець-Подільський: «Аксіома»,2017.-424 с.
- Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: Монографія.- К.:Атіка,2009.- 684 с.
- Внукова О.М.Методологічні засади професійної освіти: навч.посібник /О.М. Внукова.- К.:КНУТД, 2015.-198 с.
- Глосарій термінів Європейського Союзу.[Електронний ресурс].—// Режим доступу: Ковальчук В. В. Основи наукових досліджень [Текст]: Навчальний посібник / В. В. Ковальчук, Л. М. Моїсєєв. — 3-є вид., перероб. і допов. — К. : ВД «Професіонал», 2005. — 240 с.
- Мокін, Б. І. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник / Б. І. Мокін, О. Б. Мокін. - Вінниця : ВНТУ, 2014. - 180 с. Мокін, Б. І. М74 Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник / Б. І. Мокін, О. Б. Мокін. - Вінниця : ВНТУ, 2014. - 180 с.
- Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. — К.: Центр учбової літератури,

Додаткова література:

1. Погрібна В.Л. Соціологія професіоналізму: монографія / В.Л.Погрібна. - К.:Алерта:КНТ:ЦУЛ,2008.-336 с.
2. Сисоєва С.О.,Батечко Н.Г. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С.О. Сисоєва, Н.Г.Батечко / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київський університет імені Бориса Грінченка, Національний університет біоресурсів і природокористування України - К.: ВД ЕКМО,2011 .-344 с.
3. Сисоєва С.О.,Соколова І.В. Теорія і практика вищої освіти: навч.посібник, С.О.Сисоєва, І.В.Соколова.- 2016.-338 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ «ОСВІТОЛОГІЯ»

Основна література:

Рекомендована література

1. Боголіб Т.М. Фінансове забезпечення розвитку вищої освіти і науки в трансформаційний період : монографія. К.: Міленіум, 2016. 508 с.
2. Загвойська Л. Міждисциплінарні дослідження в контексті постнекласичної економіки [Електронний ресурс] / Л. Загвойська. – С. 48 – 53. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vide/2009_1/vel_statti/vel_zahvoyska.pdf
3. Вступ до освітології: Навчальний посібник / Упорядники: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва. – Київ: ВП «Едельвейс», Київ, 2017. – 382 с.
4. Європейський простір вищої освіти: параметри якості та експертизи: навчальний посібник / Укладачі: Батечко Н.Г., Бульвінська О.І., Локшина О.І., Мосьпан Н.В., Проценко О.Б., Сисоєва С.О., Соколова І.В.; за ред. Сисоєвої С.О. Київ, 2020. 152 с.
5. Освітологія: хрестоматія: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Укладачі: Огнев'юк В. О., Сисоєва С. О. – К.: ВП «Едельвейс», 2013. – 728 с.
6. Освітологія: витоки наукового напрямку: Монографія / За ред. В. О. Огнев'юка; Авт. кол.: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва, Л. Л. Хоруза, І. В. Соколова, О. М. Кузьменко, О. О. Мороз. – К.: ВП «Едельвейс», 2012. – 336 с.
7. Освітологія: фахова підготовка: навчально-методичний посібник за редакцією В.О. Огнев'юка. – Київ, КУБГ, 2014. – 612 с.
8. Огнев'юк В. О. Освітологія як відображення міждисциплінарного підходу у наукових дослідженнях феномену сучасної освіти / В. О. Огнев'юк // Розвиток сучасної освіти: освітологічні наголоси: наукове видання за матеріалами першої Всеукр. наук.-практ. конференції «Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти»; Авт. кол.: В. Г. Кремень, О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. О. Огнев'юк, В. М. Ткаченко, П. Ю. Саух, Д. І. Дзвінчук, С. О. Сисоєва, І. В. Соколова. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 152 с. – С. 53 – 62.
9. Огнев'юк В. О. Еволюційний поступ освіти в контексті освітології / В. О. Огнев'юк / Освіта у полікультурних суспільствах: зб. наук. праць / за редакцією Василя Кременя, Тадеуша Левовицького, Єжи Нікіторовича, Світлани Сисоєвої. – Вища педагогічна школа (м. Варшава, Республіка Польща). – 2012. – С.117 – 129.
10. Огнев'юк В. О., Сисоєва С. О. Освітологія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти / В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва // Рідна шк.: щомісяч. наук.-пед. журн. – № 4 – 5 (988-989), квітень-травень, 2012. – 80 с. – С. 44 – 51.
11. Огнев'юк В., Проценко О., Мельниченко О. Міждисциплінарний підхід у професійній підготовці здобувачів вищої освіти (на прикладі навчальної дисципліни «Освітологія»). *Освітологічний дискурс*. 2021. № 2 (33). С. 1-15. <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2021.2.1>
12. Пономаренко Н. Г. Проблема підготовки експертів з освіти в Україні / Н. Г. Пономаренко // Збірник наукових праць. – 2016. – Випуск LXX, Том 2. – С. 100–104.
13. Protsenko, O., & Melnychenko, O. (2021). Educological training in ensuring the quality of

education at the university. *Continuing Professional Education: Theory and Practice*, 1, 37–45. <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2021.1.5>

14. Сисоєва С. О. Методологічні концепти освітології / С. О. Сисоєва // Розвиток сучасної освіти: освітологічні наголоси: наук. пр. / за матер. Першої Всеукр. наук.-практ. конф. «Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти»; авт. кол.: В. Г. Кремень, О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. О. Огнев'юк, В. М. Ткаченко, П. Ю. Саух, Д. І. Дзвінчук, С. О. Сисоєва, І. В. Соколова. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 152 с.
15. Сисоєва С. О. Освіта як об'єкт дослідження / С. О. Сисоєва // Шлях освіти: науково-методичний журнал. – К.: Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, Асоціація працівників гімназій і ліцеїв України. – 2011. – № 2 – 48 с. – С. 5 – 11.
16. Сисоєва С. О., Кристопчук Т. Є. Методологія науково-педагогічних досліджень: підруч. для магістрів спец. «Педагогіка вищої школи» / С. О. Сисоєва, Т. Є. Кристопчук; Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка. – Рівне: Волинські обереги, 2013. – 359 с.
17. Стандарти та рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG) // URL: https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/10/04_2016_ESG_2015.pdf.
18. Толочко С. Едукологія та освітологія: актуальність розвитку в умовах реформування освіти в Україні. - Наукові записки БДПУ. Серія: Педагогічні науки. – Вип.2. – Бердянськ: БДПУ, 2018. – с.179-191. (<http://bdpu.org/pedagogy/ua/>)
19. Тригуб І. І. “Освітометрія (основи вимірювань)” : навчальна дисципліна з підготовки експертів у галузі освіти” / І. І. Тригуб // Тези учасників V міжнародної науково-методичної конференції “Освітні вимірювання – 2015. Реформування зовнішнього незалежного оцінювання: методологія, модель, основні складові”. 30 вересня – 2 жовтня 2015 року – Одеса, 2015, С. 144 –145.

Додаткова література

1. Огнев'юк В. О. Освіта – сутність часу! / В. О. Огнев'юк // Коментарі до Інформаційного збірника МОН України. – 2009. – № 11. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ipro.org.ua/files/новини/останні_новини/2009/.../2.do.
2. Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку / В. О. Огнев'юк – К.: Знання України, 2003. – 448 с.
3. Огнев'юк В. О. Освітологія як відображення міждисциплінарного підходу у наукових дослідженнях феномену сучасної освіти / В. О. Огнев'юк // Розвиток сучасної освіти: освітологічні наголоси: наукове видання за матеріалами першої Всеукр. наук.-практ. конференції «Освітологія – науковий напрям інтегрованого пізнання освіти»; авт. кол.: В. Г. Кремень, О. В. Сухомлинська, І. Д. Бех, В. О. Огнев'юк, В. М. Ткаченко, П. Ю. Саух, Д. І. Дзвінчук, С. О. Сисоєва, І. В. Соколова. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 152 с. – С. 53 – 62.
4. Огнев'юк В. О. Філософія освіти в структурі наукових досліджень феномену освіти / В. О. Огнев'юк // Науково - методичний журнал «Шлях освіти». – 2009. – № 4 (54). – С.2 – 6.
5. Огнев'юк В.О., Сисоєва С.О. Освітологія – науковий напрям інтегрованого дослідження сфери освіти / В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва // Рідна шк. : щомісяч. наук.-пед. журн. – № 4-5 (988-989), квітень-травень, 2012. – 80 с. – С. 44 – 51.
6. Освітологія: витоки наукового напрямку: Монографія / За ред. В. О. Огнев'юка; Авт. кол.: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва, Л. Л. Хоружа, І. В. Соколова, О. М. Кузьменко, О. О. Мороз. – К.: ВП «Едельвейс», 2012. – 336 с.
7. Освітологія: хрестоматія: Навч. Посібник для студентів вищих навчальних закладів / Укладачі: В. О. Огнев'юк, С. О. Сисоєва. – К.: ВП «Едельвейс», 2013. – 744 с.
8. Фурман А. Методологічна план-карта освітології як синтетичної наукової дисципліни /

- А. Фурман // Вітакультурний млин: методологічний альманах, 2006 (Модуль 4). – 56 с. – С. 4 – 18.
9. Фурман А. Освітологія як синтетична наукова дисципліна: проблема завдань, об'єкта, предмета, методу / А. Фурман // Вітакультурний млин: методологічний альманах, 2006 (Модуль 3). – 52 с.
10. Хоружа Л. Аксіологічні засади освітології: держава, суспільство і особистість / Л. Хоружа // Цілісне уявлення про освіту – на зустріч з освітологією; за ред.: Т. Левовицького, В. Огнев'юка, С. Сисоєвої. – Варшава: Вища школа педагогічна. 2011. – 242 с. – С. 89 – 102.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ «КОМПАРАТИВІСТИКА В СФЕРІ ОСВІТИ»

Основна література

1. Лавриченко Н.М. Європа освіти і порівняльна педагогіка в їх обопільному поступі // Порівняльно-педагогічні студії, 2009 – № 1.
2. Лісковацька Х. М. Становлення та розвиток порівняльної педагогіки як науки в Україні (перша половина ХХ століття) [Електронний ресурс] / Х. М. Лісковацька // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. – Луганськ, 2012. – № 22 (9). – С. 41-48. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2012_22\(9\)_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vlup_2012_22(9)_8) (дата звернення: 30.11.18). – Назва з екрана.
3. Локшина О. Порівняльна педагогіка в Україні у вимірі розвитку світової компаративістики / Олена Локшина // Український педагогічний журнал. – 2015. № 1. – С. 36-46.
4. Локшина О. Професіоналізація порівняльної педагогіки в Україні: здобутки і виклики у вимірі педагогічної компаративістики у зарубіжжі [Електронний ресурс] / О. Локшина // Порівняльно-педагогічні студії. – 2014. – № 6. – С. 5–12. – Режим доступу: <http://bit.ly/1NY5HLe> (дата звернення: 30.01.17). – Назва з екрана.
5. Локшина О. Тенденція як наукова категорія порівняльної педагогіки [Електронний ресурс] / О. Локшина // Порівняльно-педагогічні студії. – 2011. – № 2. – Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/7118/1/18585-27831-1-SM.pdf> (дата звернення: 30.11.18). – Назва з екрана.
6. Ничкало Н. Порівняльна професійна педагогіка як галузь педагогічного знання [Електронний ресурс] / Н. Ничкало // Порівняльна професійна педагогіка. – 2011. – № 1. – С. 6–18. – Режим доступу: <http://khnu.km.ua/root/res/2-7001-11.pdf> (дата звернення: 20.11.18). – Назва з екрана. .
7. Порівняльна педагогіка: методологічні орієнтири українських компаративістів : хрестоматія / авторський колектив, – К. : Педагогічна думка, 2015. – 176 с.
8. Сбруєва А.А. Порівняльна педагогіка: навч. посібник / А.А. Сбруєва. – 2-е вид. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. – 320 с.
9. Сисоєва С. Порівняльна педагогіка в контексті розвитку освітології [Електронний ресурс] / С. Сисоєва // Освітологія : пол.-укр. щорічник / Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Вища пед. шк. Спільки пол. вчителів. – Варшава ; Київ, 2014. – Вип. 3. – С. 17-23. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/osvit_2014_3_4 (дата звернення: 20.10.18). – Назва з екрана.
10. Теодорович А. Ю. Порівняльно-педагогічні дослідження у контексті глобалізації / А. Ю. Теодорович // Проблеми освіти : наук.-метод. зб. / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Ін-т інновац. технологій і змісту освіти ; [редкол.: Є. М. Суліма [та ін.]. - Київ, 2011. - Вип. 69. – С. 46-52. – Бібліогр.: с. 51-52.
11. Чепіль М. М. Порівняльна педагогіка : навч. посіб. : [для студентів ВНЗ] / М. М. Чепіль. - Київ : Академвидав, 2014. – 216 с.

Додаткова література:

1. Європейська і світова інтеграція в галузі освіти – шлях до підвищення якості освіти / Авшенюк Н.М., Бородієнко О.В., Джурило А.П., Жук Ю.О., Локшина О.І., Маріуц І.О., Пуховська Л.П. / Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні /

- Нац. акад. пед. наук України ; [редкол.: В.Г. Кремень (голова), В.І. Луговий (заст. голови), А.М. Гуржій (заст. голови), О.Я. Савченко (заст. голови)] ; за заг. ред. В.Г. Кременя. – Київ : Педагогічна думка, 2016. – С. 164-172. (До 25-річчя незалежності України).
2. Егоров Г.С. Стратегія реформування загальної середньої освіти в країнах Європейського Союзу // Історія в школі, 2008 – №4.
  3. Локшина О.І. Етапи розвитку стратегії Європейського Союзу у галузі освіти // Інформаційні технології і засоби навчання, 2007 – № 2.
  4. Локшина О.І. Європейська довідкова система як інструмент упровадження компетентнісного підходу в освіту країн-членів Європейського Союзу // Педагогіка і психологія, 2007 – № 1 (54).
  5. Локшина О. Компетентнісна ідея в зарубіжній освіті: успіхи та проблеми реалізації // Педагогіка і психологія. – 2014. – № 2 (83). – С.33-40.
  6. Локшина О.І. Міжнародні порівняльні дослідження якості знань учнів як інструмент діагностики якості освітніх систем // Педагогіка і психологія, 2007 – № 2 (55).
  7. Локшина О.І. Стандартизоване оцінювання навчальних досягнень учнів: світові підходи // Директор школи, ліцею, гімназії, 2003 – № 4.
  8. Муқан Н. Програми міжнародних освітніх організацій: професійний розвиток американських, британських та канадських учителів загальноосвітніх шкіл / Н. Муқан // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка ; [редкол.: Д. Герцюк (відп. ред.) та ін.]. - Львів, 2008. – Вип. 23. – С. 178-186.
  9. Освітологія: Підготовка експертів у галузі освіти: навч.-метод. посібник / За ред. В.О. Огнев'юка. Авт. колектив: В.О. Огнев'юк, С.О. Сисоєва, О.Б. Жильцов, Л.В. Козак, О.М. Кузьменко, І.І. Тригуб, М.М. Галицька, Н.П. Мазур, Н.А. Побірченко, В.О. Рябенко, М. Зельман, О.О. Коцур. – К.: ТОВ «Видавниче підприємство «Едельвейс». – 2015. – 464 с.
  10. Шпарик О. Система оцінювання навчальних досягнень в закладах освіти США та країнах ЄС: дослідження науковців КНР / Шпарик Оксана Михайлівна. – Проблеми освіти: наук. зб. / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України, – К., 2014. – Випуск № 79. – С. 194–197.
  11. Bologna process: setting up the European higher education area. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:c11088&from=EN>.
  12. Education at Glance 2017. OECD Indicators. http://www.keepeek.com/Digital-Asset-Management/oecd/education/education-at-a-glance-2017_eag-2017-en#.WgnWLU0v6Uk#page1.
  13. ESS Quality Glossary 2010, Developed by Unit B1 "Quality; Classifications", Eurostat, 2010. – http://ec.europa.eu/eurostat/ramon/coded_files/ESS_Quality_Glossary_2010.pdf
  14. European Commission. EU activities in the field of Higher Education https://ec.europa.eu/education/policy/higher-education_en.
  15. European Commission/EACEA/Eurydice, 2015. The European Higher Education Area in 2015. Bologna Process. Implementation Report. – http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/182EN.pdf.
  16. Glossary: quality in education and training, CEDEFOP, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2011. – http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/4096_en.pdf.
  17. Key Data on Education in Europe. – Brussels: Eurydice: EACEA; Eurydice; Eurostat. – 2012, – 208 p.
  18. Report to the European Commission on Improving the Quality of Teaching and Learning in Europe's Higher Education, 2013. – http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/library/reports/modernisation_en.pdf
  19. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG) http://www.enqa.eu/wp-content/uploads/2015/11/ESG_2015.pdf.
  20. UNESCO, CEPES (European Centre for Higher Education). Studies on Higher Education. Implementation of the Standards and Guidelines for Quality Assurance in Higher Education in the Central and East-European Countries – Agenda Ahead. Jan Kohoutek (Editor). – Bucharest, 2009. – <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001886/188647e.pdf>